

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa B. sp. z o.o. z siedzibą w P.
przeciwko E.B.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 listopada 2023 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 10 marca 2023 r., sygn. akt VII Pa 118/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 1.350 zł (tysiąc
trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 10 marca 2023 r., w sprawie o odszkodowanie, uwzględnił apelację powoda – B. s.p. z o.o. z siedzibą w P. od wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 24 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok zasądzając od pozwanej E.B. na rzecz powoda 41.544,00 zł tytułem odszkodowania. W pozostałym zakresie powództwo oddalił. Oddalił również apelację w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwana – wieloletnia pracownica biura rachunkowego - zmierzając do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, złożyła powódce oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem. Powódka upatrywała naruszenia obowiązków pracowniczych w podjęciu, w trakcie

trwania zatrudnienia, działalności konkurencyjnej i świadczeniu usług na rzecz klientów pracodawcy. Celowe zmierzanie do „przejęcia” tych klientów, świadczyło też, zdaniem powódki, o oczywistej winie pozwanej. Powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej odszkodowania z tytułu utraconych korzyści. Sąd Rejonowy stwierdził, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby pozwana zmierzała do nieuczciwego przejęcia klienteli swojego pracodawcy - a przynajmniej powódka tego nie wykazała, zgodnie z obciążającym ją ciężarem dowodu. Oceniając szkodę stanowiącą normalną konsekwencję działania pozwanej, Sąd Rejonowy wskazał, że pracownica istotnie w sposób zawiniony naruszyła podstawowy obowiązek pracowniczy z art. 100 § 2 pkt 4 k.p. i działanie to należało jednoznacznie ocenić jako zawinione, jednak uznał, że nie wpłynęło ono na interesy majątkowe powodowej spółki, bowiem upływ okresu wypowiedzenia umów o świadczenie usług księgowo- rachunkowych, zawartych przez tych klientów ze spółką, zbiegł się z upływem okresu wypowiedzenia umowy o pracę pozwanej. Co do szacowania potencjalnej szkody Sąd pierwszej instancji stwierdził, że pozwana nie doprowadziła do realnego uszczerbku w majątku powodowej spółki. Sąd Rejonowy ocenił ponadto, że powódka w znacznej części nie zdołała wykazać, aby pozwana dopuściła się zawinionego naruszenia obowiązków pracowniczych w rozumieniu przepisu art. 114 k. p., zaś w tym zakresie, w którym powódce udało się wykazać, że pozwana takiego uchybienia dopuściła się, nie zdołała ona z kolei wykazać normalnego związku przyczynowego pomiędzy zakwestionowanym zachowaniem pracownika, a zidentyfikowaną szkodą, co w konsekwencji skutkowało oddaleniem powództwa.

Sąd Okręgowy uwzględniając apelację inaczej ocenił część zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności znaczenie osobistego informowania przez pozwaną klientów powódki o rozpoczęciu prowadzenia konkurencyjnej działalności oraz zaproponowanie korzystniejszej finansowo i zakresowo oferty dotychczasowym klientom powódki. Zdaniem Sądu pozwana naruszyła podstawowe obowiązki pracownicze z art. 100 § 1 i 2 k. p. przy uwzględnieniu tego, że w ostatnim okresie była zatrudniona na stanowisku kierowniczym. W ocenie Sądu, nie można uznać, że pozwana bezpośrednio dążyła do wyrządzenia pracodawcy szkody, niemniej jednak z uwagi na swoją wiedzę,

doświadczenie, pozycję w spółce z całą pewnością zdawała sobie sprawę i godziła się na to, że może swoim postępowaniem powodować uszczerbek w mieniu powódki. Wyrazem tego zdaniem Sądu były prawdopodobnie prośby do niektórych klientów, aby wstrzymali się z przejściem do jej działalności do nowego roku, to jest do zakończenia jej stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, strona powodowa - wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji - wykazała wysokość szkody. Stanowi ją łączna kwota utraconego przez powódkę przychodu z tytułu umów z klientami, którzy wypowiedzieli powódce umowy o świadczenie usług księgowych jeszcze w trakcie trwania zatrudnienia pozwanej, a następnie zostali przejęci do obsługi przez pozwaną - 41.544 zł i w tym zakresie roszczenie zostało uwzględnione.

Pozwana zaskarżyła wyrok w części, jako podstawę wskazując naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 386 § 1 i § 4 k.p.c. w związku z art. 176 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Ponadto zarzucono naruszenie prawa materialnego: art. 122 w zw. z art. 114 w zw. z art. 100 § 1 i § 2 pkt 4 k.p. oraz art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Nadto zarzucono naruszenie art. 122 w zw. z art. 114 ustawy k.p. przez ich niewłaściwe zastosowanie, oraz art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Zdaniem skarżącej skarga ze względu na jej oczywistą zasadność powinna zostać przyjęta do rozpoznania (art. 398⁹ §1 pkt 4 k.p.c.), ponieważ w aspekcie wysokości roszczenia dochodzonego przez powoda, sprawa została rozpoznana po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, w którym oceniono materiał dowodowy i poczyniono ustalenia faktyczne dotyczące tego wątku. Kwalifikowany błąd Sądu Okręgowego miał polegać na tym, że nie uchylono wyroku Sądu Rejonowego i nie przekazano sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji (art. 386 § 4 k.p.c.; tak postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC z 2013 r., nr 5, poz. 68). Wydanie orzeczenia reformatoryjnego zdaniem skarżącej oznacza nieszanowanie uprawnień stron wynikających z konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego wyrażonej w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, a także pozbawienia strony pozwanej prawa zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji wynikającego z art. 78 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniesiona w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). W rozpoznawanej sprawie żadna taka okoliczność nie miała miejsca.

Odnosząc się do przywołanego w uzasadnieniu skargi kasacyjnej postanowienia I CZ 168/12 należy wskazać, że w rozstrzyganej wówczas sprawie zaistniała potrzeba zgromadzenia materiału dowodowego w celu ustalenia wysokości należnego wynagrodzenia za ustanowienie służebności – co skutkowało koniecznością dokonania ponownego rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji. W sprawie rozpoznawanej zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy zgromadził wystarczający materiał dowodowy również w zakresie oceny wartości szkody, choć ocenił, że powódka nie zdołała wykazać normalnego związku przyczynowego pomiędzy zakwestionowanym zachowaniem pracownika, a zidentyfikowaną szkodą. Sąd Okręgowy inaczej oceniając zebrany w sprawie

materiał dowodowy, nie potrzebował uzupełniać zgromadzonego materiału – również w zakresie ustalenia wysokości szkody. Wobec tego twierdzenie skarżącej o konieczności uzupełnienia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy raczej postrzegać jako polemikę z dokonaną w sprawie oceną dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Należy przy tym przypomnieć, że sąd drugiej instancji nabywa uprawnienia kasatoryjne wyłącznie wówczas, gdy w sprawie nie przeprowadzono postępowania dowodowego albo przeprowadzono dowody na okoliczności nieistotne w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2020 r., II PZ 4/20, (OSNP 2021 nr 4, poz. 40). Sąd Najwyższy wielokrotnie potwierdzał (zob. np. postanowienie z dnia 10 listopada 2016 r., IV CZ 63/16, LEX nr 2152402), że o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy bądź zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, uznając bezzasadnie, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie – co nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Wszelkie inne wady rozstrzygnięcia dotyczące naruszeń prawa materialnego, bądź procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości) nie uzasadniają uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Chociaż braki w postępowaniu dowodowym i uchybienia popełnione w procesie subsumpcji powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym, to w niniejszej sprawie takowych nie stwierdzono.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczą również przytoczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania przepisy konstytucyjne. Należy bowiem potwierdzić trafność poglądu wyrażonego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2020 r., V CSK 269/19 (LEX nr 3014910), zgodnie z którym prowadzenie postępowania dowodowego w drugiej instancji i dokonanie na jego podstawie samodzielnych ustaleń, nie prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP), jak również dwuinstancyjnego modelu postępowania sądowego, statutowanego w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (por. wyrok Trybunału

Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, Nr 3, poz. 20 i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., Ts 49/10, OTK-B 2011, Nr 1, poz. 90 i z dnia 6 października 2015 r., Ts 52/14, OTK-B 2015, nr 5, poz. 446; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2017 r., I CZ 90/17, niepubl.; z dnia 20 lutego 2018 r., II UZ 114/17, niepubl.; z dnia 6 kwietnia 2018 r., II CSK 674/17, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2014 r., II CSK 509/13, niepubl.).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[ms]